

Giáo lý căn bản – 49

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[17/01/2025 - 03:47 - anhlibrary]

Chúng ta đang học tới chương thứ 2, chương thứ 2 trong 18 chương, cũng tức là cái tiêu đề thứ hai trong 18 tiêu đề của A Tỳ Đàm, và đương nhiên của A Tỳ Đàm cũng có nghĩa là của toàn bộ Phật pháp, 18 tiêu đề có nghĩa là tất cả vấn đề của thế giới, của chúng sinh của vô lượng vũ trụ, được Đức Phật Ngài dùng vô lượng phương tiện để Ngài trình bày, nhằm đến một cái ý nghĩa duy nhất thôi, đó là chỉ cho mình thấy rằng mọi thứ ở đời đó đều là khổ, dầu là khổ cảm giác hay là khổ bản chất, tất cả do duyên mà có rồi cũng do duyên mà mất đi, có một điều là cái duyên đó nếu mà nó mất và nó được tái hiện thì cái khổ kia tiếp tục được tái hiện, chỉ vậy thôi, cái đó nó làm nên cái dòng chảy luân hồi. Còn mà một ngày nào đó gọi là công thành quả mãn, công đức tu tập viên mãn, tức là cái ngày mà chúng ta thấy được mấy cái điều mà tôi vừa nói, thấy được bằng cái kiến thức thân chứng thực nghiệm không thông qua cái sự vay mượn từ những gì mình nghe, mình đọc từ người khác, thì giây phút đó được gọi là giây phút giải thoát. Chúng ta không bàn nhiều về cái gì đằng sau đó nha, không phải là chỗ này, không phải là chỗ này. Cái điều quan trọng nhất đó là thông qua 18 tiêu đề này Đức Phật Ngài cho mình thấy thế giới đã được Ngài gọi là vận dụng vô lượng phương tiện để Ngài giải thích cho mình biết cái gọi là vũ trụ và chúng sinh thực ra nó là cái gì? nó là cái gì? cái gọi là vũ trụ và chúng sinh nó là cái gì, mình là cái gì trong cái trời đất này và cái gọi là trời đất này nó là gì? và mỗi cá nhân chúng sinh nó là cái gì trong cái trời đất này. Cái gọi là Thánh, Phạm, siêu, đọa, sướng, khổ, thiện, ác thực ra nó là cái gì, mình phải biết mình là cái gì trong trời đất này, và trời đất này nó là gì và mình là cái gì trong trời đất đó, và cái chuyện mình phải làm trước mắt là cái gì? Phải nắm được cái này nè thì mới được gọi là người tu Phật. Còn đằng này là mình cứ gọi là lan man, lan man đi theo đủ thứ cái trường phái hết mà cái chuyện căn bản nhất là để hiểu mình là cái gì thì mình mơ hồ. Cái đáng sợ nhất, cái đáng sợ nhất của phàm phu chính là không có biết mình là ai và cái chuyện mình cần phải làm là gì, rồi từ đó nó mới là nảy ra bao nhiêu là cái rối rắm.

Thì 18 tiêu đề đó:

- Cái tiêu đề một Đức Phật Ngài dạy cho mình biết rằng cái gọi là chúng sinh hay là vũ trụ nó gồm gọn trong 5 uẩn, ngoài 5 uẩn ra không còn gì hết, đấy, thì bao nhiêu cái khái niệm của mình về chính trị, khoa học, văn hóa, nghệ thuật, tôn giáo, triết học, v.v..rồi mình tung tăng trong đó, rồi mình có thể nghiệp, có đạo nghiệp, rồi một cái vị trí nào đó trong đời hay là một cái nếp sống vô danh, bé mọn ở trong bóng đêm của lịch sử nhân loại từ cái con ong, cái kiến, con giun, con dế cho đến những cái vật lớn nhất hàng đầu ở trong cái thế giới loài người hay trong vũ trụ như là Đế Thích, Phạm Thiên, ác ma thiên chủ tất cả cái đó chỉ là những cái cuộc chơi, những cái biến tướng của cái gọi là 5 Uẩn thôi, đấy. Và cái gọi là viên thành Phật quả là cái ngày mà người ta thấy được mọi thứ nó là cái gì, người ta buông nó ra, buông xuống. Buông ở đây có nghĩa là không tiếp tục thích và ghét nó nữa, không tiếp tục thích và ghét bất cứ cái gì nữa, chỉ vậy thôi, là viên thành Phật quả. Mà viên thành ở đây có nghĩa là có hai trường hợp.

- Viên thành ở đây có nghĩa là hiểu ra sự thật và có khả năng rao giảng cái sự thật đó cho người khác. Đó gọi là Phật Tô Như Lai.

- Còn có vị là họ thấy ra sự thật đó nhưng mà họ không có khả năng rao giảng đó là Độc Giác.

- Còn đệ tử của Phật Tô Như Lai thì học được cái cách rao giảng của Ngài thì gọi là Thinh Văn, là tự họ đã giải thoát và họ có khả năng rao giảng. Nhưng mà cái rao giảng đó cũng phải được học từ Đức Phật, mà nhớ học thôi nha, chỉ học thôi, chứ họ vẫn phải đi bằng cái đôi chân của họ, cái tay của họ vẫn cầm ngọn đuốc, ngọn đuốc của chính họ thấp lên, chứ Đức Phật không có thấp đuốc dùm, Đức Phật không có thấp đuốc dùm, Đức Phật không có dùm nha, Chư Phật không có dùm, Chư Phật không có dùm. Bởi vì nếu mà mình nói Chư Phật có dùm, có làm dùm cho mình thì mình tưởng như vậy là tán thán, nhưng thật ra đó là phỉ báng, là vì sao? Là vì nếu mà Chư Phật có làm dùm mình, có đắc dùm mình, có ngộ dùm, có hiểu dùm, có giải thoát dùm thì tại sao mà không dùm cho tất cả mà làm dùm cho mớ là sao? Như vậy đâu còn [pali] vô lượng, cảnh giới vô lượng của

Chư Phật nữa, vì các Ngài có lựa đúng không? Có lựa, trong khi đó tại sao Ngài không biến tất cả các chúng sanh thành Phật hết, hoặc chỉ ít cũng biến tất cả thành Ngài Xá Lợi Phất, Ngài Mục Kiền Liên hết mà tại sao có người là Đề Bà Đạt Đa, tại sao? Tại sao vậy? rồi tại bây giờ mình còn lũ khủ đây là sao? Vô lượng chúng sinh trong vô lượng vũ trụ tại sao Chư Phật ba đời trong vô lượng cơ hội mà tại sao không độ mà lại độ có mớ là sao? Nhớ cái đó, chỗ đó quan trọng lắm. Thì cái tiêu đề tôi nói lòng vòng đó là tôi muốn làm cái nền cho cái bài giảng sáng nay.

Trong một số trường hợp Đức Phật Ngài dạy rằng vũ trụ và chúng sinh chỉ nằm trong 5 Uẩn thôi. Bà con nghe lại bài giảng vừa rồi, cái đợt bài vừa rồi chúng tôi tách hẳn ra, tách hẳn ra tiêu đề đó thành 5 bài giảng liên tục thì hôm nay chúng tôi giảng tiếp chương thứ hai là 12 Xứ. Tức là ở trường hợp này Đức Phật Ngài dạy rằng vô lượng chúng sanh, vô lượng vũ trụ chỉ gom gọn trong số 12 thôi, kỳ trước là số 5, bây giờ số 12 đó là 6 căn và 6 trần, không sót một cái gì từ Chư Phật, Bồ tát đến chúng sanh thấp kém bé mọn đến những vật vô tri, ngọn cỏ, giọt sương, núi cao, biển rộng, thiên hà, tinh tú, tinh vân tất cả đều nằm gọn trong 12 Xứ có nghĩa là gì? Có nghĩa là 6 căn và 6 trần. Một Đức Phật quá khứ đã ra đời hoằng pháp và viên tịch cách đây gọi là 1000 tỷ A tăng kỳ, thì bây giờ mình không thấy được, mình không có sờ chạm được, nhưng mình thông qua kinh sách thì mình vẫn có thể hình dung, liên tưởng, tưởng tượng được. Như vậy thì một vị Phật đã cách mình 1000 tỷ A tăng kỳ vẫn có thể là nằm ở trong 6 trần của mình, đúng không? nằm trong pháp trần.

Một cái hạt cát trên cái sa mạc Sahara, hay là Gobi chúng ta chưa từng thấy nhưng mà chúng ta chỉ cần nghĩ đến một hạt cát nào đó, bây giờ nó đang nằm ở đó thì nó cũng vẫn có thể là pháp trần. Hạt cát dưới đáy biển sâu ở trong cái rãnh Mariana, một tí bụi ở trên sao Mars, trên sao Hỏa, trên mặt trăng, mình chưa có từng tận mắt thấy, chưa có từng tận tay sờ, nhưng mà mình vẫn có thể nghĩ về nó, đây. Một cái người Châu Phi, một cái người Eskimo, mà mình chưa từng tận mắt sờ chạm, nhìn thấy, thì mình vẫn có thể nghĩ về họ. Như vậy có nghĩa rằng là vô lượng vũ trụ và tất cả chúng sinh dù cách chúng ta 1 tỷ năm ánh sáng, 1000 tỷ năm thời gian, 1 tỷ năm ánh sáng về không gian thì họ vẫn nằm ở trong cái gọi là pháp trần, trong cái đối tượng suy tưởng của mình phải không?

Tôi nhắc lại, cái thế giới này đó, tùy thuộc vào cái căn cơ, cái trình độ của mỗi cá nhân, mỗi chủng loại, mỗi cảnh giới mà chúng ta có bao nhiêu cánh cửa để nhìn ra cái gọi là thế giới và vũ trụ, có cái chủng loại, có những cảnh giới mà chúng ta có tới 6 cánh cửa để nhìn ra: đó là mắt, tai, mũi, lưỡi, xúc giác và tư tưởng. Nhưng mà có những cảnh giới nó chỉ có 3 cửa thôi tức là nhãn, nhĩ và ý thức thôi, có, và có những cảnh giới là chỉ có ý thức thôi chứ không có 5 cái giác quan trước, 5 giác quan đầu không có. Thôi cái chuyện đó bàn rồi mình để khùng lắm. Bây giờ tôi chỉ nói vấn đề tất là cái gọi là vũ trụ hay là chúng sinh nó đều nằm gọn ở trong cái 12 này. Mình thấy ghê gớm nhưng mà quý vị ngồi nghĩ kỹ lại coi, nghĩ kỹ ngay bây giờ, bản thân quý vị, rồi cái bàn trước mặt quý vị, cái bình hoa, cái ly nước, cái máy laptop hay là cái iPad, cái iPhone, Samsung gì đó, rồi xa hơn nữa là nhà bếp, phòng ăn, buồng ngủ của mình, rồi phố xá, tiệm tưng xung quanh mình, không có cái gì mà nó nằm ngoài 12 Xứ hết. Bản thân mình 6 giác quan thì ở đây đúng không? nhưng mà 6 trần thì bất cứ cái gì mình thấy được hay là không thấy được, miễn là nó có ở đời đó thì nó đều nằm ở trong cái gọi là 6 trần, 6 trần và tùy thuộc vào cái căn cơ, cái trình độ, cái phước nghiệp, cái khuynh hướng tâm lý nhiều đời của mình mà với 6 trần đó...đôi với 6 căn đó mình đón nhận 6 trần bằng cái thái độ tâm lý như thế nào? cái này là lớn chuyện, lớn chuyện lắm luôn. Tức là trong vô số kiếp luân hồi cái thời gian sinh tử nó lâu đến mức mà máu lệ và sữa mẹ, mồ hôi của mình đổ ra nó nhiều hơn nước trong bốn biển, trong suốt thời gian đó, chúng ta đã làm gì với 6 căn của mình, toàn là lấy 6 căn của mình thường thức hoặc là chịu đựng 6 trần. Thường thức gọi là 6 trần như ý và chịu đựng cái 6 trần bất toại trong suốt thời gian như vậy và cái phản ứng tâm lý đương nhiên của phàm phu không biết Phật pháp là gì? Đó là khi gặp 6 trần như ý là mình tham đắm, theo đuổi, kiếm tìm, đầu tư, tích lũy và đương nhiên làm những chuyện đó bằng toàn là bằng ngộ nhận không, tưởng nó đẹp, tưởng nó ngon, tưởng nó bền, tưởng nó là mình và của mình, đây. Còn đối với những cái gì 6 trần mà mình ghét thì mình đón nhận nó bằng cái tâm trạng bất mãn, trốn chạy, tống khứ, xô đẩy, từ chối, đây, mà bằng tâm sân. Cái mình thích mình thu gom, tích lũy theo đuổi bằng tâm tham. Còn bây giờ mình bất mãn, chống đối, xô đẩy, tống khứ, trốn chạy bằng tâm sân. Thì Tham và Sân này được Đức Phật Ngài gọi bằng hai cái chữ đó là Tham Ưu ở trong Kinh Đại Niệm Xứ. Ở đây vị tỳ kheo chánh niệm tỉnh giác đoạn trừ Tham Ưu ở đời. Tham Ưu là vậy, chỉ vậy thô, thái độ tâm lý, bây giờ biết Phật

pháp rồi mình hiểu thì ra thế giới này có lúc ở trong một cái hình hài, một thân phận nào đó, chúng ta có đủ 6 căn do cái niệm... cái chuyện này nó dài đến mức mà nó luân hồi là một cái vòng tròn khép kín không có điểm khởi đầu. Cho nên là mình chỉ có thể nói như thế này, tức là từ cái đam mê ở trong 6 trần mình sinh ra mình có 6 căn, còn khi mình có 6 căn rồi mà mình đón nhận 6 trần như thế nào đó lại là chuyện khác, mình đam mê trong 6 trần mà mình có tu tạo công đức, phước báo, có bao dung, có từ bi, có chánh niệm, trí tuệ, thiền định thì mình sanh ra cái 6 trần của mình là 6 trần như ý, 6 căn nó biết được 6 trần như ý. Còn nếu có đam mê nhưng mà không có tu tập thì sanh ra 6 trần cái kiểu như là chó, lợn, giun, dế vậy đó. Nó cũng biết được 6 trần nhưng 6 trần của nó như vậy đó và mình thấy trong thế giới của loài người mình, cái người mà nghèo cái 6 trần của họ nó ngộ lắm, nó không giống cái 6 trần của người giàu.

Thí dụ như có rất là nhiều thứ mà người giàu họ muốn thấy là họ thấy nhưng mà người nghèo không có điều kiện để thấy. Có những thứ người nghèo không có điều kiện để nghe, thí dụ như bây giờ mình thấy cái opera đó, là anh phải có tiền, anh được ăn học, anh phải có kiến thức anh mới nghe được cái opera đúng không? rồi chưa kể là thí dụ như mình nói ba cái thứ mà âm nhạc dân gian anh cũng phải có trình độ chứ. Chứ không anh là người miền tây anh chỉ nghe được cái cái lương tài tử thôi. Anh là người Đà Nẵng thì anh chỉ hát được cái bài chòi, anh nghe được cái bài chòi thôi. Anh là người Huế anh chỉ biết được cái Nam ai rồi ba cái Mái Nhì, Mái Đầy vậy thôi, anh là người Bắc thì tùy địa phương mà anh biết Quan Họ Bắc Ninh hay là Châu văn, hay là anh biết hát Xẩm gì đó. Còn nếu mà anh phải có kiến thức rộng thì anh mới biết được tất cả và cuối cùng nếu mà anh phải có điều kiện kiến thức, điều kiện tài chánh, điều kiện sức khỏe rồi đam mê bản thân anh mới thường thức được ba cái cổ điển giao hưởng của Tây phương, mới nghe được opera, mới nghe được mấy cái mà Mozart, Beethoven, Chopin được chứ, chứ còn làm sao mà anh ở đâu mà anh nghe được, ở đâu anh có anh nghe? Chưa kể là nghe cái chuyện mà ngâm thơ của Việt nam đó Bồng mạc với Sa mạc mình có phân biệt được không? có phân biệt được cái Bồng mạc với Sa mạc không? có phân biệt được mấy giọng ngâm Huế, Bắc và Nam bộ không? Rồi trong giọng tụng kinh của mấy ông thầy mình, mình có biết giọng tụng kinh mà giọng tán, giọng ai mình có biết không? cũng phải có đi học, phải đi học mới biết. Chỉ riêng cái âm thanh thôi đó, âm thanh thôi, âm thanh là anh phải có vô số điều kiện thì nó mới rộng được, còn không là anh cứ thu hẹp trong cái thế giới rất là nghèo túng của anh OK?

Rồi cái mùi cũng vậy cái Chanel number five đó đâu phải ai cũng có khả năng thưởng thức, cái mùi, đó là mùi nhân tạo. Còn bao nhiêu cái mùi hoa trong thiên nhiên đó là mình đâu phải mình... Nếu mình không có khả năng đi xa đó mình chỉ biết đi quanh quanh chung quanh mình thôi, một hai mùi nhẹ nhẹ thôi, cù là, song thập, nhị thiên đường vậy thôi, dầu xanh, dầu gió chơi cho vui.

Như vậy thì tôi chốt lại tùy thuộc vào cái niệm đam mê của mình đối với 6 trần mà cái 6 trần đó là 6 trần gì đó. 6 trần cao cấp hay là 6 trần rẻ tiền mà mỗi người có một cái cơ hội để tiếp tục có 6 căn của đời sau. Khi anh có 6 căn của đời sau đó cũng tùy thuộc vào vô số các loại phước báo mà anh có, đủ thứ phước báo, tôi gọi là vô số nghĩa là anh phải có bố thí, phục vụ, nghe pháp, ngồi thiền tùm lum hết thì anh mới có 6 căn, 6 trần như ý. Còn không anh sanh ra bị tật nguyền, 6 căn anh bị gọi là khiếm khuyết, còn 6 trần của anh nó hạn chế, nhưng mà dầu khiếm khuyết, hạn chế hay là nó được như ý thì nó vẫn quần quanh trong cái cõi khổ. Thì sáng hôm nay trong cái bài giảng tiếp theo tôi đang nói về cái tiêu đề thứ hai. Tôi đánh một vòng rộng cho bà con thấy, tức là vô lượng vũ trụ và vô lượng chúng sinh được gom gọn, gom gọn trong 12 Xứ, 6 căn, 6 trần. Mình tu hành là mình chánh niệm và trí tuệ, chánh niệm là biết rõ cái hoạt động của 6 căn. Thấy chỉ đơn giản là thấy không có thêm gì hết, nghe chỉ biết là nghe, đó là niệm. Còn Tuệ biết rõ cái gì nó đang có mặt và nó đang diễn ra. Có người thắc mắc là tại sao hai cái cùng lúc thì tôi dùng cái cái ví dụ thế này: mình nhắc nhở một cái người làm bếp, nói trưa nay có khách nha, làm ơn nấu cho nó ngon, cho ngon, coi chừng khét, coi chừng sũng, xong chưa? Nêm nếm cho tới, hạn chế tám lại chút, hạn chế buồn dưa lê, tập trung nấu ăn dùm. Trưa nay nhà có khách, khách này là khách quý, mà mấy cái món nguyên liệu mà nấu ăn bữa nay toàn đồ đắt tiền không, đắt tiền không, nấu hư một cái là như phí, coi như đốt tiền. Mình dặn một rô vậy đó, Mình dặn một rô vậy, xong xuôi rồi tự người làm bếp họ hiểu. Còn cái người mà không biết thì trời ơi sao ông dặn nhiều quá làm sao tôi nhớ, yên tâm, cứ dặn hết đi, dặn mấy chuyện sau đây:

- Một là hôm nay nhà mình có khách, khách quý.
- Thứ hai là cái món bữa nay món này hơi khó nấu, phải canh lửa rồi nêm nếm cho nó tới nha.
- Rồi thứ ba nữa là mấy cái món này mấy cái nguyên liệu nấu ăn bữa nay toàn là đồ đắt tiền không, nhớ nha, rồi.

Dặn xong xuôi rồi là cái tự nhiên mấy cái người nấu ăn là họ biết phải làm gì. Tự nhiên họ biết, họ nhớ hết, họ vẫn tập trung trong cái việc nấu nha, vẫn tập trung nhưng mà trong cái tập trung đó nó có đủ cả ba cái nhận thức, ba cái ghi nhớ mà hồi nãy mình mới nói với họ: khách quý, nguyên liệu đắt tiền và cái món này là cái món rất là khó nấu, đây.

Ở đây cũng vậy, nói rằng hành giả là phải có Niệm, có Tuệ, trời sao rồi quá vậy, yên tâm khi mà hành giả...tôi đã nói một tỷ lần, có học giáo lý và có một cái Tâm tu, nói phải có Tâm tu. Tâm tu là Tâm chán sợ sanh tử và cầu Giải thoát thiết tha và thấy rằng ngoài cái chuyện này ra thì cái gì cũng là rác, hành giả phải thấy cái đó mới được, phải thấy cái đó cho bằng được, có Tâm tu, Tâm tu, phải có cái nhận thức tại sao mình tu? Phải có cái hiểu biết tại sao mình có mặt ở đây? Mình là gì? Mấy cái này nó là cái nền để cho hành giả sống Chánh Niệm và Trí Tuệ, có tiếng Pali đang hoàng gọi *paṭissatimattā paññāmattā* là đời sống chỉ có Niệm và Tuệ thôi. *Paṭissatimattā paññāmattā* Chi có hai cái đó thôi. Hai cái chữ này của Đức Phật nha, của Đức Phật dùng trong Kinh Đại Niệm Xứ *paññāmattā paṭissatimattā*.

Tôi quay lại tùy thuộc vào cái đam mê của mình có hay không có trong 6 trần, 6 căn mà bây giờ sau đây mình sanh ra mình có đủ 6 căn hay không? tùy thuộc vào cái công đức của mình có hay không, nhiều hay ít mà đời sau sanh ra 6 trần của mình, thế giới này nó vẫn vậy thôi, nhưng mà cái 6 trần đó là cái mà mình nhận được là cái gì? Đắng hay là ngọt. Tôi nhắc lại, thế giới vẫn vậy thôi, trái đất vẫn quay thôi, trời đất càng khôn vẫn thế thôi. Nhưng mà cái khả năng đón nhận, khả năng đón nhận, điều kiện đón nhận, cái hoàn cảnh, môi trường đón nhận, thì nó không giống nhau, cũng là một cái trái táo, cũng là một cái đĩa bánh xèo, thứ nhất là mình có để mình ăn hay không? thứ hai nữa là cái đó do ai nấu, ngon, dở, đồ mới hay là đồ thiu, đồ nguội, tiếp theo đó mình ăn trong cái bối cảnh nào? Mình ăn trong cái bối cảnh nào? Ăn trong nhà hàng đắt tiền hay là mình ăn ở cái chòi lá ngoài đồng, thấy chưa.

Cho nên là có đam mê thích thú trong 6 trần thì mình có 6 căn và từ đó đương nhiên là mình phải có 6 trần. Có 6 căn là đương nhiên mình phải có 6 trần, bởi vì 6 căn chỉ được gọi là 6 căn vì nó biết được 6 trần và 6 trần chỉ được gọi là 6 trần vì nó là đối tượng của 6 căn phải không? và sẵn đây tôi nói luôn. Cái loạt bài giảng này là dành cho đại chúng không chuyên. Cho nên tôi xin nói riêng đó là ở trong tiêu đề này mà ở chú giải bộ *Sammohavinodani* giảng rất là sâu về Tam Tướng, rất là sâu về Tam Tướng, Tam tướng là vô thường, khổ, vô ngã đó trong 12 Xứ cho Hành giả Niệm xứ mà đời hỏi chúng ta phải có một cái kiến thức căn bản về A Tỳ Đàm chúng ta đọc, chúng ta đọc và nghe đó thì hiểu, còn không cái đó mà giảng mình mong chỉ có chết thôi, thì giống như bây giờ mình chưa có học cấp ba mà bắt mình mới lớp ba mà bắt nghe học, nghe giảng toàn cấp ba thì ngán quá nha. Rồi, thì 12 Xứ ở đây nói nó sâu chỗ này nè, là thế giới vẫn vậy thôi. Nhưng chúng ta đón nhận nó bằng cái căn nào trong 6 căn và đón nhận nó bằng cái tâm thái, tâm thế, cảm xúc và tâm trạng như thế nào? Thế giới vẫn vậy thôi nha. Thí dụ như khi mình nhìn thấy một con chim ở trên cành, thì có người họ mê tiếng hát, tiếng hót của nó, có người họ mê cái màu lông của nó, có người họ mê cái dáng của nó. Nhiều con nó sặc sỡ mà dáng nó không có đẹp. Ví dụ kết Nam Mỹ, kết Nam Mỹ thì màu nó đẹp thiệt, nhưng mà nhìn nó không có đẹp bằng con chim Tri hay chim Thiên đường hay con khướu Bách Thanh của Việt nam mình, đẹp lắm, khướu Bách Thanh hoặc là con Tri, con chim Thiên đường nó đẹp lắm, nhưng mà con...nó đẹp sang, đẹp dịu dàng, nó đẹp nhìn nó nghệ thuật lắm. Còn cái ông mà kết Nam Mỹ nó giống như họa sĩ mà làm đồ nguyên một cái giá màu (palette) lên người nó vậy đó. Cho nên có người nhìn con chim họ để ý cái màu của nó. Có người thì họ nhìn, họ nghe cái tiếng hót của nó. Có người nhìn cái dáng của nó. Chỉ con chim thôi đó. Cũng con chim mà có lúc nó là cảnh sắc, có lúc nó là cảnh thanh. Có lúc nó là sắc trần, có lúc nó là thanh trần, đây. Còn con người mình có nhiều khi mình còn thêm tùm lum trần nữa, mình còn thêm cái hương trần, vị trần, xúc trần, pháp trần. Thí dụ như mình nhìn một người như vậy đó là liên tưởng đến cái chuyện, liên tưởng đến họ ở một thời điểm đặc biệt nào đó, mình thấy họ đứng, mình nghĩ đến lúc họ ngồi mình nhìn họ ngồi mình nghĩ họ nằm, lúc đó rõ ràng họ đang ngồi đó chứ mà mình nghĩ lúc họ

nằm, mà cái đó hoàn toàn do tướng tượng thôi, đó thuộc về pháp trần. Rồi gần một con người mà mình nhìn cái ánh mắt, ánh mắt thì... nói thật ra cái ánh mắt mà đẹp xấu cũng do mình nghĩ thôi. Thí dụ như là có người thì họ thích mi cong, có người không quan tâm mi cong, có người họ thích mắt đen, mắt xanh. Có người họ thích mắt lá rậm, có người thì họ thích mắt ướt, mắt hồ thu, mắt biết nói, mắt không cho từ chối, thí dụ như vậy. Nhưng có người thấy mắt chỉ là mắt thôi, yeah. Cho nên thế giới vẫn vậy thôi, nhưng mà tùy thuộc vào những cái điều kiện sau đây là chúng ta có đủ 6 căn hay không? và phước tội của chúng ta trong tiền kiếp nó ra làm sao để rồi hôm nay chúng ta có điều kiện để đón nhận cái thế giới này như nó là hay là thông qua cái màn lọc sinh học và tâm lý của chúng ta, biết màn lọc sinh học không? có nghĩa là khi mình bị bệnh đi, mình không ăn cái trái đó được, cái đó gọi là màn lọc sinh học. Còn màn lọc tâm lý là thí dụ như cái sở thích mình mình không có thích mà mình thích màu tím thì mình nhìn cái gì không có phải màu tím mình không có thích, đây, và tôi nhắc lại là tôi thiết tha, thiết tha kêu gọi bà con bằng cái cách nào đó mà đọc được toàn bộ cái phần mà giải thích của cái tiêu đề này trong bản gốc thì quý vị mới thấy:

- Thứ nhất chúng ta đã hoang phí thời gian biết là bao nhiêu, trong thời gian đi chùa, không cần nguyên một tú Kinh chỉ có cái phần giải thích cái tiêu đề này thôi là toàn bộ Phật pháp rồi, toàn bộ Phật pháp trong đó rồi nha. Mà chúng ta không có dành thời giờ cho cái này mà dành thời giờ cho những chuyện tào lao, phải xài cái chữ tào lao đó và tôi nói rất là nặng nha, tức là cái cơ hội mà nghe được chánh pháp đó cực kỳ hiếm hoi, hiếm hoi như là cái việc mà được gặp Phật vậy đó, hiếm hoi vô cùng. Mà chỉ có cái loài chúng sinh mà thấp kém thì nó mới làm lơ cái cơ hội đó thôi. Nhiều khi mình nghĩ mình là Phật tử mà trong khi đó có bao nhiêu người mà có cơ hội, có đủ phước duyên để mà chạm tay, để mà ghé mắt vào mấy chỗ này. Tôi nói rất là dễ bị ném đá đó là hôm nay trên toàn cầu chứ không phải riêng Việt nam cái gọi là sách vở Phật học là đa phần là thứ phẩm, là do mấy học giả, mấy người đời sau tu học rồi viết xuống cái điều họ tâm đắc. Chứ còn mà kinh gốc, tài liệu, tham khảo, nghiên cứu bậc một là chúng ta hiếm có người có cơ hội chạm tới lắm, toàn là chúng ta đọc, nói theo Chế Lan Viên sách vở Việt Nam là tán nhiều hơn là thông tin, tán nhiều hơn, như có nghiên cứu cái tựa nó về phong thủy, về trà đạo, nghe đã lắm, đọc vô trong cái thông tin mà quan trọng có cung cấp gom lại chưa được muông cả phê nữa mà trong khi cuốn sách đó là cả một cái tô vụn trùng như núi, như một cái tô vụn như cái thau vậy đó mà trong khi cái thông tin mà quan trọng nó chưa gom chưa được một muông cả phê. Thì đa phần hôm nay cái mà mình gọi là Kinh Phật, đa phần cái gọi là Kinh Phật mà hôm nay mình đọc mà nó trôi nổi trên cái thị trường sách vở toàn cầu đa phần là thứ phẩm thôi, chứ không phải là cái original, không. Thứ phẩm có nghĩa là có một miếng gốc thôi rồi bắt đầu bỏ bột mì, rồi vani, rồi dầu chuối, rồi đường phèn, rồi phẩm màu đồ vô nhìn đã thì thật ra cái phần gọi là đông trùng hạ thảo, nhân sâm, linh chi nó chưa được tới muông nữa mà trong khi nó toàn là bột mì không, bột mì, vani, dầu chuối với đường cát chứ không có gì hết trơn. Tôi biết tôi nói cái này là một mồi đó, nhưng mà tôi là vị pháp vong thân, đây, vị pháp vong thân, bị bắn phá tan nát biết hết không phải là không biết nhưng mà ngày xưa thì buồn, bây giờ thì không.

Thứ nhất cũng gần đi rồi, sáng nay ngủ dậy thấy cái bụng nó to quá, bụng nó to quá bây giờ mình tôi đâu có ngồi chòm hồm được, bụng to quá không ngồi chòm hồm được, gần đi rồi, may mắn là không có đau đớn gì hết. Cái quan trọng nhất là bây giờ phải dành thời giờ để mà đọc cho bằng hết cái mà mình có thể đọc được. Mà hôm nay quý vị biết là chúng ta có vô số điều kiện để mà nghiên cứu tham khảo, chúng ta làm lơ. Thì cái tiêu đề này nè là tôi giảng rất sâu rất rộng đó là cho mình thấy thế nào gọi là 12 Xứ được, thế nào là 12 Xứ mà tiêu biểu cho toàn bộ vũ trụ và chúng sinh thì hồi nãy tôi mới nói đó, tất cả cái gì mình thấy, nghe, ngửi, nếm, đụng nó cộng ghép để nó làm nên cái hành tinh này chứ không có gì hết. Nói ra có nhiều người sốc. Tất cả những gì mình thấy, nghe, ngửi, nếm, đụng nó làm nên cái hành tinh này, thí dụ như cái đỉnh núi Everest, cái Rãnh Mariana, ở dưới Thái Bình Dương, cái đỉnh Lhasa của Tây Tạng, cái Ichumla của Tây Tạng hoặc là ba cái Kim Tự Tháp, là New York, Paris, Luân Đôn, là Bắc cực, Nam cực, tất cả những cái đó nó cộng lại nó làm nên cái trái đất này. Núi non, hồ nước, kinh rạch, sông suối, con người chim muông, cầm thú, bò bay, máy cưa tất cả những cái gì mà nó làm nên cái hành tinh này nó chỉ nằm gọn trong 6 trần và 6 căn thôi, không có gì hết. Tùy thuộc vào cái màn lọc tâm lý và cái màn lọc sinh học mà chúng ta đón nhận được bao nhiêu và đón nhận kiểu nào. Có hai cái chữ WHAT và chữ HOW rất là quan

trọng, chúng ta đón nhận được cái gì và đón nhận như thế nào? Đắng hay là ngọt là một chuyện, và đón nhận cái kiểu nào mà thêm công đức, đón nhận kiểu nào mà là thêm tội khổ trầm luân. Cũng 6 trần đó mà đón nhận nó bằng chánh niệm và trí tuệ đó là tiến gần đến cái quả vị giải thoát. Cũng 6 trần đó mà mình đón nhận bằng cái gọi là tham chấp hay là bất mãn thì coi như mình chỉ kéo dài cái cuộc luân hồi thôi và tôi biết tôi nói cái này rất là nhiều người bà con ở đây cho tới bây giờ các vị cũng không hình dung tại sao cái tiêu đề này tôi cho là quan trọng, quan trọng lắm. Bởi vì chúng ta nói ra nó hơi nặng nha, nói nặng, chúng ta là những cái con cá mà ở trong cái đáy hồ mà trên đầu mình là có 18 lớp bùn, 18 lớp nước cặn, rồi bèo nó che. Quý vị có thấy lòng biển đêm chưa? Tôi đã nói rất là nhiều lần, những cái hình ảnh mà đẹp mà ở ngoài biển mình thấy đó, có san hô rồi có cái nền cát, rồi nước xanh ngắt, rồi các loại cá rồi cua, rùa, rắn đẹp bơi lội. Thật ra nó toàn là những cái vùng biển mà coi như là dưới 200m tính từ mặt nước, dưới 200m, ánh nắng nó mới đủ xuyên tới để cho mình quay phim chụp hình chứ còn sau 200m đó là ánh nắng nó xuống không tới. Coi như dưới đó một cõi mịt mù ở dưới đó, cặn cào, rồi con này con kia, rồi áp suất nước rồi nhiệt độ coi như lạnh kinh hồn ở dưới mình không có biết.

Thì cuộc luân hồi cũng vậy đó, lâu lâu có Chư Phật ra đời đó, nếu mình hữu duyên thì có một tia nắng rọi xuyên qua bên dưới thì mình mới à đây là lối thoát mình ngoi lên. Còn không thì coi như xong mịt mù, tối thui ở dưới đó, tối thui nghĩa đen và nghĩa bóng, nghĩa đen và nghĩa bóng tối thui vậy đó, không biết gì hết rồi hể mà sanh làm con giun, con đê thì mình chỉ biết hải lòng với cái vuông đất nhỏ xíu vậy đó. Một mét vuông đối với mình là đủ rồi, và đối với mình toàn bộ vũ trụ, toàn bộ cái gọi là tôi và của tôi nó chỉ nằm trong một mét vuông đó thôi. Một mét vuông đó sạch đơ là hoàn toàn mình không biết, đã vậy sạch đơ là nằm trong cái nhận thức của người ta chứ không phải là không có gì đơ sạch tuyệt đối, không có. Có cái vụ đó nữa, có cái vụ đó nữa, đây, nhớ, mà cái này ghê gớm nhất chỗ này, tôi đọc chỗ đó mà tôi ngán. Tức là trong đây nói rất rõ ngoài 12 Xứ này ra không còn cái gì gọi là chúng sanh và vũ trụ. Rồi cái thứ hai tất cả chỉ nằm ở trong cái dòng chảy của Tam Tướng đã vô thường, đang vô thường và sẽ vô thường, rồi cái gì nữa? tất cả đều gọi là khổ là bởi vì cả 12 Xứ trong đó gồm có 6 căn, 6 trần. 6 căn, 6 trần đó là khổ là bởi vì nó không có đứng yên, nó vô thường mà chính vì nó không đứng yên cho nên nó ngọt cách mấy thì cũng có lúc nó mất, nó nhường chỗ cho cái khác, mà cái đắng nó khổ đã đành rồi nhưng mà nó cũng không bền, nó phải mất để nó nhường chỗ cho cái khác, vậy đó. Rồi cái ngọt, cái ngọt nó cũng không có lâu, nó cũng phải mất để nhường chỗ cho cái khác mà cái khác là cái gì? Đa phần là đắng, khổ vậy đó, cái ngọt nó vô thường và sớm muộn gì nó cũng phải mất đi để nó nhường chỗ cho cái khác, mà cái khác là cái gì? Hiếm bao giờ cái ngọt này nó nhường chỗ cho cái ngọt khác lắm mà thường nó nhường cho cái đắng. Còn cái đắng thì coi như mết, hết cái đắng này nó nhường cho cái đắng khác, kiểu khác. Đắng của Xuyên tâm liên, đắng của Khổ qua, đắng của lá Sầu đâu, đắng của rau đắng, mỗi cái đắng nó có cái đắng riêng. Còn riêng về cái ngọt thì cái ngọt nó rất dễ dàng không phải rất dễ dàng mà nó luôn phải nhường chỗ cho một cái vị khác mà hiếm bao giờ là ngọt này nhường chỗ cho ngọt kia, thường là cái ngọt nó nhường cho cái đắng. Tại sao vậy? tại sao? Là bởi vì cái khuynh hướng tâm lý của chúng sinh đa phần, tuyệt đại đa số 99,9% là bất thiện. Khi mà mình sống bất thiện, bất thiện đây là cái gì ta? Bất thiện đây là 6 căn biết 6 trần bằng cái Tâm xấu, bất thiện, mà đây chính là cái vốn liếng sinh tử của chúng sinh. Cho nên là khi mà mình sống với quá nhiều bất thiện đời đời sinh ra hiếm bao giờ mà đời sống mình nó được ngọt lắm, toàn là chua đắng, chát, cay. Chua, đắng, chát, cay, đừng có nói đời là bi quan, không phải, nói đạo Phật là bi quan không phải. Đạo Phật không có bi quan mà đời nó là bi khổ hay không là do chính mình nè, nó bất thiện nhiều quá cho nên đê ra nó thường gặp cái cảnh bất toại, còn mà cái cảnh ngọt cái ngọt ngào nó đã ít rồi, trên thực tế nó ít, đúng, nhưng mà còn về cái mặt kỹ thuật lý luận thì nó ít như thế này: cái gì mà mình mong đợi nó quá, mong nó đến mà mong nó đừng đi, mong nó đến thì nó càng lâu đến. Mong nó đừng đi thì nó đi rất là nhanh, mà cái gì ngọt mình muốn luôn muốn nó nhiều đúng không? mình muốn nó nhiều thì nó tới có chút xíu nó khổ vậy đó. Mình không mong gì hết thì cái ít nhiều gì nó không quan trọng, nhưng khi mà mình có lòng mong thì nó tới bao nhiêu cũng thấy ít, khổ lắm nha. Cái chỗ này rất là sâu, sâu lắm cho nên trong đây mới nói Tam Tướng là cái gì? Thứ nhất là vô thường tức là mọi thứ trong đời này không có gì nằm ngoài 12 Xứ và bản thân 12 Xứ nó tuyệt đối nó không đứng yên, nó không đứng yên, nó liên tục thay đổi, mất, tai, mũi, lưỡi mình luôn liên tục

thay đổi và 6 trần cảnh bên trong và bên ngoài của mình cũng liên tục thay đổi, không có gì đứng yên hết, cái đó quan trọng lắm. Còn một chuyện nữa tôi nhắc đi nhắc lại rất là nhiều lần, cái này mới ghê mà tôi không biết có ai chia sẻ cái này hay không? đó là tất cả những cái gì mình thấy vàng son chói lọi nhất là chẳng qua trong cái hình hài này mình chỉ biết có tới đó thôi. Trong cái hình hài này mình chỉ biết có tới đó thôi tức là thế giới này nó mình có thể chia ra nhiều cấp có những người là đối lạnh triền miên thì cái thế giới này là trong mắt của họ nó đen thui, xám xịt vậy đó. Rồi có số người thì đủ ăn, đủ mặc thì thế giới này đối với họ nó khác đi chút. Có những người có của ăn của để, thì thế giới này nó khác đi chút. Có những người tài sản thừa mứa, tiền muôn bạc vạn thì thế giới này đối với họ khác, chưa. Còn nữa, đó mới nói về tài chánh thôi, rồi cái sức khỏe. Cái thế giới mà đối với cái người bệnh hoạn đó nó khác, mà đối với người khỏe mạnh nó khác. Có những người nó ăn đó, ăn tới bữa ăn mức nuốt miếng không nổi mà, nhớ nha.

[Tôi uống nước. Quý vị thắc mắc tại sao tôi uống nước mà phải giấu vì tôi uống bằng cái chai này nè, uống nhìn nó không có đẹp, làm biếng rót ra quá, già]

Tôi nhắc lại, cũng 6 Trần đó, nhưng rồi cũng 6 Căn đó, mà cái 6 căn đó của ai? Của cái người phước nhiều hay người phước ít, tội nhiều, tội ít, trí nhiều, trí ít, của người cầu giải thoát hay của kẻ đam mê sanh tử. Đó, đó là 6 căn đó, rồi 6 Trần, 6 Trần đó nó không phải là những cái giá trị tuyệt đối hằng hữu mà nó được nhận thức như thế nào nó được đón nhận như thế nào còn tùy nữa. Tùy cái người đón nhận là ai.

Nó có trường hợp như cái đứa bé đó mà mình đưa nó cái miếng khổ qua là nó chịu thua rồi. Tôi biết có những người không ăn canh khổ qua được. Có những người không ăn cái là sầu đầu được. Có những người không ăn rau đắng được. Có người họ nghe tới ngọt họ ớn lên tới óc, nghe tới ngọt họ ớn lên tới óc, không phải là kiêng, họ ăn kiêng tiểu đường, không phải, họ sợ ngọt bâm sinh, họ sợ ngọt. Có những người nghe tới ngọt là họ yêu mê cuồng nhiệt. Có những người nghe tới chua là họ quỳnh tay, quỳnh chân lên. Có những nghe tới chua họ ớn, ớn ngang vậy đó. Có người họ sợ chua, có người mê chua.

Rồi cái mùi, có những cái mùi mà người này thích cực kỳ mà người kia chịu không nổi. Thí dụ như mình thấy chuyện nhẹ là mấy cái ông Mỹ đen, hoặc là bên Việt Nam, mấy ông Mỹ Đen nó xài cái mùi gì mà nó gắt chịu không nổi. Còn bên Việt nam mình có nhiều người họ mê dầu xanh, mê đấm, mê đuối, họ châm vô trong lỗ tai họ, rồi họ bôi lên mũi rồi họ còn chọt nguyên cái dầu vô trong mũi của họ, họ mê đến cái mức vậy đó. Đi đâu cũng lặn trong người, nó gần mình muốn chết luôn vậy đó mà họ mê. Có người quanh năm phải xức dầu gió. Quý vị thấy không? Từ ăn rồi tới mặc, có người sắc sỡ, lõe loẹt, diêm dúa, có người thì đơn giản, nhẹ nhàng.

Thì 6 Trần ở đây nó là cái gì còn tùy thuộc vào cái đương sự nữa, cái trình độ đã đành mà còn cái phước duyên điều kiện sức khỏe, điều kiện tài chánh, điều kiện học thức, có, có điều kiện học thức. Khi họ biết nhiều quá tự nhiên cái họ cũng tránh đi mấy cái sến súa, có. Họ biết nhiều quá họ ngán mấy cái sến súa. Người đi nhiều họ ngại mấy cái màu mà nó dễ dơ. Rồi người đi nhiều họ biết mặc cái mùa nào thứ nấy, thí dụ như vậy, thí dụ như vậy nha. Còn người bệnh thì có những thứ họ ăn được, có những thứ họ không ăn được, đây. Rồi bắt đầu bây giờ đó. Hồi này giờ nói lẩn quẩn cảnh dục.

Bây giờ nói lên cảnh Thiền, thì chỉ có những người nào chán dục tu tập thiền định nếu đủ duyên chứng Sơ, Nhị, Tam, Tứ thiền thì lúc bấy giờ mới thấy cái an lạc, cái sự ngọt ngào của Thiền Định nó vượt khỏi, nó vượt xa cái sung sướng hạnh phúc ở trong 5 Dục rất là nhiều, cái Sơ Thiền đó. Rồi người ta thấy cái bậc cao hơn họ thấy cái nhị Thiền nó hơn cái Sơ Thiền rất là nhiều. Cứ như vậy nó lên Phi Tướng Phi Tướng. Họ thấy rằng cái tầng dưới nó thô thiển, nó thô lậu, nó thấp kém, luôn luôn có vấn đề, đại khái như vậy.

Rồi qua đến cái người biết Phật pháp, thì họ thấy rằng ngày nào mà còn có thích, có ghét là ngày đó còn khổ, phải như vậy mới được. Học Phật là phải đến cái cảnh giới này, thấy rằng còn có thích, còn có ghét, còn có buồn, còn có vui là còn khổ, luôn luôn niệm câu thần chú này. Câu này nghe rất là kỳ, rất là kỳ luôn nha nhưng mà tôi nếu mà tôi có cái người nào tôi thương nhất tôi vẫn khuyên họ niệm cái câu đó, khuyên họ niệm cái câu đó. Ngày nào mà còn thích, còn ghét, còn sướng, khổ, buồn, vui, thiện, ác là ngày đó còn khổ. Nhưng mà bây giờ sao? Mình còn phàm mà, bắt đầu mình bỏ ra bớt nè: thích, ghét, cái gì nữa sướng, khổ, buồn, vui đúng không? hể còn mấy cái này là còn

khổ, mà bây giờ mình muốn hết khổ mình phải làm sao? Bớt cái thích lại, mình để chung rõ 6 món thích, ghét, buồn, vui, sướng, khổ, nhân, quả đúng rồi, cái nhân quả ở đây mình nói rằng mình còn là phàm mình tránh không được, sai. Có những cái nhân mình tránh được chứ, thí dụ như mình đi nhậu nè, nhậu có phải là một cái nhân không? đi đánh bài có phải là cái nhân không? mình tránh được bao nhiêu nhân thì tránh. Cuối cùng mình chỉ còn lại nhân Thiện thôi, chỉ còn có đi chùa, nghe pháp, ngồi thiền, phục vụ, bố thí thôi. Chứ đừng có nói là nghe người ta nói ba mớ rồi cũng bắt chước nói là mình còn bị kẹt trong dòng nhân quả mình phải bó tay, NO. Mình vẫn làm việc được với nó chứ. Mình tránh được những cái nhân nào mà trong khả năng của mình mình tránh được mình tránh thôi, mà hề mình tránh được cái nhân là đương nhiên tránh được cái quả, mà tránh quả là sao ta? Tức là cái quả của quá khứ là nó trở rồi Phật còn né không nổi mà nói gì mình, đây. Nhưng mà tránh bằng cách nào? tránh nhân tức là mình tránh những cái nhân ác đúng không? còn tránh quả mình tránh sao? Tránh quả có nghĩa là gặp ngọt không mê, gặp đắng không khổ, đó gọi là tránh quả, cứ để nó xảy ra bình thường, chúng nó chửi cứ để cho nó chửi, nhưng mà vấn đề là cái thái độ mà mình đón nhận, đón nhận nó ra làm sao? Cái đó là chuyện khác, có những người họ đón nhận cái quả lành mà bằng cái Tâm bất thiện. Trong khi có những người họ đón nhận cái quả xấu bằng Tâm lành mới ghê chứ, đây. Cái thái độ tâm lý của mình thôi nha. Có những người đón nhận quả lành mà bằng Tâm bất thiện là sao? Ngọt ngào là quả lành đúng không? có nhan sắc, có tiền bạc, có sức khỏe, có học thức, có được gia cảnh OK, họ đón nhận nó bằng cái niềm yêu mê đắm đuối tiếp tục trầm luân đọa lạc, nhưng có những người họ đón nhận cái quả xấu bằng Tâm lành là sao? Có nghĩa là trong bệnh, trong đói, trong nghèo, trong thị phi nhưng họ vẫn thanh thản tự tại được, nhớ.

Như vậy thì mình phải lên cái lịch, mình phải minh họa cái cuộc tu mình mới tu để chứ còn tự nhiên nó mông lung, mông lung nó khó lắm. Như cái tiêu đề này 12 Xứ vậy là nó có liên hệ gì tới cuộc tu, có chứ, có.

- Thứ nhất mình hiểu rằng cái vũ trụ này nó được kết dính, được tạo tác bằng 12 thứ 6 Căn và 6 Trần.

- Và cái thứ nữa mình biết mình khổ là vì mình không có biết gì 12 Xứ, đây, chứ còn cái pháp tu như tôi vừa nói đó, mình cứ nghĩ mình cứ nhớ câu bùa này, nhớ câu thần chú này:

- Còn thích là còn ghét.

- Còn thích ghét là còn sướng khổ.

Tại sao? Còn thích mà là còn ghét là sao? Hễ mình thích cái này là mình ghét cái ngược lại hiểu không? mà có mấy ai trên đời này có được cái mình thích và né được cái mình ghét. Có mấy ai, có mấy ai? Cho nên, thích càng nhiều thì ghét càng nhiều, mà thích ghét càng nhiều thì khổ càng nhiều là chỗ đó, tại vì mình thích tùm lum mà mình được bao nhiêu phần trăm? Rồi mình ghét tùm lum mà mình né bao nhiêu phần trăm? Cho nên ở đây mình cứ nhớ hề mà còn thích, còn ghét là còn khổ, còn buồn, còn vui là còn khổ. Cái vui nó cũng nằm trong cái khổ là vì sao? Vì hề có vui thì có lúc cái vui nó mất mình chịu không nổi. Còn buồn, còn vui là khổ, rồi cái gì nữa? còn nhân, quả là còn khổ. Có nghĩa là bây giờ mình còn sanh tử, còn phàm, bắt buộc mình phải sống trong cái biển nhân quả, nhưng nói vậy không có nghĩa là mình xuôi tay trước cái chữ nhân quả, mà nhân quả là cái gì?

- Là không có tiếp tục tạo nhân xấu nữa.

- Thứ hai khi mà nhận cái quả xấu, quả tốt không có tiếp tục tạo nhân khác nữa, tạo nhân khác để trầm luân nữa.

Người không biết đạo, tôi nhắc lại, người không biết đạo nhận quả lành bằng Tâm tham, nhận quả xấu bằng Tâm sân. Còn người biết đạo rồi thì quả lành hay quả xấu vị ấy đều ghi nhận bằng cái Tâm lành hết. Đó là một chuyện.

Chuyện nữa, trong đời sống thường nhật của mình, mình hãy nhớ rằng: mình chức vụ như thế nào, học vị, tài chánh, sức khỏe, nhan sắc, gia đạo như thế nào thì gom gọn mình chỉ có 6 Trần thôi. 6 Căn và 6 Trần, chứ mình không có gì hết, bảo đảm 1000%, 1000% chứ không phải 100%, 1000% mình chỉ có 12 cái này thôi. Thì cứ sống Chánh niệm và Trí Tuệ thì hề đủ duyên thì chúng Thánh, còn không đủ duyên thì trước mắt mình được an lạc và xa hơn một chút có một tuổi già, một cái chết rất là OK, xa hơn một chút được tái sanh có tí ti bảo đảm, đây, nhớ, có tí ti bảo đảm. Còn cái mà nguy nhất là lo đi tìm pháp môn này, pháp môn kia ghê gớm mà quên một chuyện anh phải luôn

luôn nhận thức anh được tạo ra bởi cái gì? Thế giới này nó gồm có cái gì và anh cần phải làm gì trong cái thế giới này? Nhớ. Và anh tu trong 12 Xứ là tu như vậy đó, tức là thế giới nó cứ vận hành, trái đất vẫn cứ quay. Vấn đề là cái thái độ tâm lý của mình khi mà 6 căn mà nó tiếp xúc với 6 Trần cái đó mới là chuyện quan trọng, đừng mong là cải sửa, chỉnh sửa người thân của mình, đừng mong chỉnh sửa xã hội, đất nước, dân tộc, đừng mong chỉnh sửa cái vũ trụ, Thái Dương hệ này, đừng hòng. Và Tây nó có câu rất là hay: là anh hãy thay đổi thế giới, anh hãy thay đổi anh theo cái cách mà anh muốn thế giới thay đổi. Anh hãy thay đổi anh theo cái cách mà anh muốn thế giới thay đổi. Có nghĩa là anh muốn mọi người phải yêu thương nhau sống trách nhiệm hơn, đừng có vị kỷ, ích kỷ nữa đúng không? anh muốn thế giới vậy đúng không? thì chuyện đầu tiên là anh đó, anh phải vậy trước, anh phải như vậy trước, anh trước thì thế giới sẽ OK. Nên Tâm bình thế giới bình phải hiểu tại sao chứ đừng có bắt chước nói vẹt, nói kết mà không hiểu. Tức là mỗi cá nhân cứ an lạc, an lạc một cách dễ thương, dễ thương là sao ta? Sống lành trong cái trách nhiệm đối với người chung quanh. Sống lành với mình là sống lành, sống lành trong cái tinh thần trách nhiệm đối với người chung quanh, chuyện nhẹ thôi đừng xả rác, đừng xả rác, nhà tôi ở trên núi bên Thụy sỹ, bên Mỹ tôi ở ngoài biển, lạ lắm, bên Mỹ tôi ở ngoài biển mà bên Thụy sỹ tôi ở trên núi. Tôi tính mai một tôi về Châu Á, tôi ra ngoài ruộng cho nó đủ phải không? về ruộng, mà cứ mỗi lần có khách tới nó ngán muốn chết luôn. Mới kỳ rồi tôi về Mỹ, tôi có cái tách trà nó cũng rẻ tiền thôi nhưng mà cái tách đó nó vừa tay tôi lắm, khách tới loay hoay vừa nói chuyện, vừa dờ, nó rót ben, bẻ, đó, tức là mình sống trách nhiệm là sao? Tức là làm sao mình bước vô cái toilet nhười ta, mình đi ra người ta không có phiền. Người ta cho mình mượn cái phòng ngủ, mình đi ra người ta không có phiền. Mình ra công viên, mình ngồi sao không biết, mà hỏi mình đi mình không để lại cái của nợ nào hết dầu một cái miếng gum hay là một cái tăm xỉa răng hay là một tờ giấy, một lon nước, một chai nhựa không để lại, đó là trách nhiệm, đó. Sống trong tinh thức với chính mình, nhưng mà luôn luôn sống trong trách nhiệm với người khác, với thế giới, với cuộc đời. Tôi không có mong anh gì hơn, chỉ mong có nhiều đó thôi, anh đừng có nghĩ cái chuyện mà đời non lấp biển, anh chưa tới cửa anh đâu, anh chưa tới lượt anh đâu. Làm ơn đừng có nói chuyện trên mây, anh cứ tùy sức mà anh sống lợi tha ở ngay ở trong cái tầm mắt của anh thôi, nha. Anh phải luôn luôn tâm niệm rằng tất cả có hay là không, thật hay là hư, ảo hay là thiệt thì là do mình nè. Nó đắng hay là ngọt là do mình nè, mình đón nhận thế giới nó ra làm sao. Thì cái cách đẹp nhất của đạo Phật là gì? Sống có Niệm và có Tuệ, chứ còn không đó thì tôi nói một lần nữa mình bị quay cuồng trong cái 6 Xứ. Nói ra thì dễ sợ lắm, chúng ta thật sự, thật sự trừ ra những giây phút sống bằng Niệm và Tuệ, chúng ta thật sự là những con giun trong đất mà mình không biết, bốn bề mình nó là những bức tường đất dày cui, mình không có ra khỏi, tối thui vậy đó. Tôi có bị một cái chứng tâm lý giống như là phobia đó, tối sợ trong cái chỗ tối mà có những cái loài nó chỉ ở trong tối thôi, ra ngoài sáng nó chịu không nổi, tối mịt, tối mà giờ lên không có thấy bàn tay là tối ngán lắm, tối bị khủng luôn. Cho nên có nhiều nhà tù bên Âu Mỹ, chắc thế giới chứ không phải Âu Mỹ, nhưng tôi biết bên Pháp có mấy cái kiêu mà tra tấn rất là độc. Họ nhốt mình trong một phòng tối thiệt là yên tĩnh, đã tối mà còn yên tĩnh mới ghê chứ. Tối thui vậy đó, mà êm ru không có một tiếng động, không ai kêu réo, nói chuyện gì mình hết, tức là mình hoàn toàn sống trong một cái thế giới gọi là không Sắc, không cảnh Sắc, không cảnh Thinh, không cảnh Khí, không cảnh Vị, trong đó chỉ còn có cảnh Xúc là tự mình sờ mình chỉ sờ bức tường thôi và cảnh Pháp nghĩa là suy nghĩ cái này, cái kia thôi. Chỉ còn lại có hai cảnh. Chứ còn ngoài ra là coi như là tối thui, im ru. Hoặc là người Pháp họ có cách tra tấn nữa đó là trong cái im lặng đó họ cho nước nhiều tòn tòn. Còn cách còn độc nữa là nó cạo cái đầu của mình trên cái chóp sọ khí của mình nè, nó cạo sát rồi nó cho nước nhiều trên, trời ơi nó nhưc.

Nước nó nhiều từ ở trên cao nó nhiều ton ton, nó vừa lạnh, nó vừa nhưc. Nó lạnh mà nó nhưc, nhiều lắm, nhiều cách lắm, thì hoàn toàn thế giới này đó nếu mà mình sống không có cái ánh sáng vật lý đó là thế giới mù lòa. Không có ánh sáng vật lý là ánh trắng, ánh nắng và ánh lửa, ánh điện, ánh đèn nói chung. Ánh trắng, ánh nắng, ánh lửa, ánh điện, ánh đèn là thế giới mù lòa. Nhưng đó là mù lòa sinh học. Mà người ta chỉ sợ cái mù lòa sinh học mà không sợ cái mù lòa tâm lý nó khổ như vậy đó, người ta sợ cái si đa sinh lý chứ người ta không có sợ cái si đa tâm lý. Cái si đa tâm lý là gì? Là mất hẳn cái khả năng miễn nhiễm đối với cái thiện ác, tâm linh tinh thần là mình bất chấp, mình không

có khả năng miễn nhiễm, không có còn đam mê thích thú gì hết, cũng không có còn khả năng tiến bộ, không có khả năng nhận thức thì đó gọi là si đa tâm lý. Cái đó ít ai sợ lắm.

Tôi nói lại cái mù nó có hai đó là, cái mù sinh học là không có mắt, không có nhìn thấy gì hết.

Nhưng mà cái mù tâm lý là không có thấy cái không có hiểu gì hết rất là dễ sợ. Thì cái tiêu đề này nói về 12 Xứ là nói đến nội dung này giờ tôi nói đó.

- Một là phải nhớ rằng cái nguồn gốc của 12 xứ là gì? Chính là niềm đam mê trong 6 trần của đời trước và có 6 căn, xong chưa.

- Thứ hai nguồn gốc của 6 Trần là gì? Chính là do cái phước tội thiện ác mà mình đã tạo đời trước bây giờ mình sinh ra đó, cái 6 Trần của mình nó như thế nào? Mà cái 6 Trần của mình nó không phải là một cái cục riêng, không phải, nó cũng chính là cái hành tinh này, cũng chính là ánh nắng, cũng chính là đại dương, núi cao như mọi người vậy đó, nhưng mà trong cái điều kiện của mình nó khiến cho 6 Trần của mình nó giống giống người ta biết nói trong room có hiểu không? Trong cùng một nhà, một cha, một mẹ, một điều kiện tài chánh, một mái che, một phòng ngủ, một phòng ăn, một nhà bếp, tất cả cái gì cũng một một hết. Nhưng mà 6 Trần của người này so với người kia khác nhau, vẫn là khác đó. Chứ đừng có nói là cái điều kiện hoàn cảnh sống khác nhau kiểu giàu, nghèo, sang, hèn thì khỏi nói rồi. Chỉ riêng cái chuyện trong nhà thôi đó, nam với nữ đón nhận thế giới khác nhau, rồi già trẻ khác nhau. Cái thằng có học đại học và cái thằng không biết chữ nó đón nhận thế giới khác nhau. Cái thằng bi quan, cái thằng lạc quan nó khác nhau. Rồi đứa biết đạo, đứa không biết đạo nó khác nhau. Cái đứa là hành giả và không phải hành giả nó nhìn thế giới này khác nhau. Tin tôi đi cái đó 1000% và sau cùng, thế giới nó vẫn vậy, trái đất nó vẫn quay nhưng mà ta có thấy được gì hay không là do:

- Một là ta có con mắt hay không?

- Thứ hai ánh sáng có đủ hay không?

- Thứ ba về tinh thần, ta có OK hay không?

Chứ cái thằng khùng là thua. Thằng khùng nó đi ra biển nó nhìn khác mình à nha, khác à. Cái thằng tâm thần cười cười nó nhìn thế giới khác. Tôi có tiếp xúc người khùng tôi biết, tức là họ nhìn cái xe chạy họ suy nghĩ cái gì đó không phải nghĩ giống như mình bởi vậy họ có những cái phản ứng mà rất là kỳ cục, khùng đó.

Nhớ 6 căn có hay không? 6 Trần có hay không? rồi thêm nữa sau cùng là cả hai cái này nó cộng lại cho ta một cái nhận thức như thế nào nó còn tùy thuộc vào vô số Duyên, vô số cái nhân Duyên nữa nha và tất cả dầu 6 Căn hay 6 Trần đều là vô thường, đều là do Duyên tạo ra, đều cũng là do Duyên tạo ra, cũng do Duyên mà mất đi. Rồi cái gì nữa? tất cả nó có thể là cái đường giải thoát hay là đường xa đọa sanh tử là hoàn toàn do mình, do cái thái độ tâm lý của mình đối với 6 Trần, cái đó rất là quan trọng.

Tôi nhắc lại lần nữa, cái này tôi đặc biệt tâm đắc khi tôi đọc cái phần chú giải này đọc tới, đọc lui tôi tâm đắc một chuyện đó là: Hãy nhớ rằng ta không có ngon lành như mình nghĩ đâu, ta chỉ là một con giun đang hài lòng với cái chậu đất đường kính một gang tay đó thôi, nói cho biết như vậy.

Đừng có tưởng mình ngon, mình chỉ là một con giun trong một cái chậu đất đường kính một gang tay, rồi mình coi đó là vũ trụ, mà đây tôi đang nói nghĩa đen thôi, tôi không hề nói nghĩa bóng chỗ này, nghĩa đen luôn, đúng, nó là nghĩa đen. Nghĩa bóng nó xa xôi lắm, đúng là nghĩa đen, chúng ta, thế giới mà chúng ta cảm nhận nó không giống như nó là, nó không giống như nó là đâu, chúng ta bị giam nhốt ở trong cái bóng tối của nhận thức, trong bóng tối của tiền nghiệp, trong bóng tối của khuynh hướng tâm lý và chưa kể là môi trường sống. Chúng ta bị giam nhốt trong đó mà chúng ta không biết. Chúng ta cứ tưởng mình có bằng đại học không, rồi nghĩ rằng mình có điều kiện bay nước này, nước kia biết chuyện thế giới, nay Paris, mốt Luân Đôn, bữa nọ là Rome, New York mình tưởng mình sang. Trời ơi khổ quá, nó chỉ có cái chậu đất một gang tay thôi, cái chậu đất cái mình tung tăng nó chỉ là một cái chậu đất một gang tay, mình là một con giun trong đó. Rồi thậm chí chúng ta có một cái vila mà 5000 tỷ đất vàng thì chúng ta cũng chỉ là con ong tò vò thôi, con ong tò vò ở cái cửa mà mình không có biết tại vì sao? Tại vì sao tôi gọi là tò vò bởi vì cái nhận thức của mình về thế giới về vũ trụ, về bản thân nó nghèo lắm chừng hột mè, rồi biết đạo đi học ba mớ lem nhem, lom côm. Chứ nếu quý vị biết Phật pháp cho tới nơi, quý vị không phải như vậy. Cho nên mình làm chủ nguyên cái vila 1000 tỷ thật ra mình chỉ là con ong tò vò trên cánh cửa mà mình

tương mình ghê gớm mà con ong tò vò làm tổ là cái gì ta? Miếng đất sét, mà miếng đất sét ngay trên chính cái đất của chủ nhà đó mà nó không biết. Đó rồi nó tưởng là nó ngon, nó sang chứ thật ra chẳng là cái gì hết. Mà cái tôi thấy tâm đắc nhất, cái mà đánh động tôi nhiều nhất đó chính là chúng ta chỉ là một con giun trong cái chậu đất, có đường kính một gang tay rồi tùy thuộc vào cái tập khí sinh tử nhiều đời mà có người thấy mình là ông hoàng bà chúa, thấy mình là danh nhân, là vĩ nhân, thấy mình là đẹp, là giỏi là khôn, là giàu, là sang, là học thức, bla, bla gì đó. Nhưng mà toàn bộ những cái đó là do mình hiểu lầm. Tôi biết trong đây nhiều người không đồng ý, rõ ràng tôi có bằng tiếng sĩ mà tại sao nói là hiểu lầm. Hiểu lầm là vậy nè, mình tưởng nó ghê gớm chứ thật ra so với sự thật của vũ trụ thì cái Tiến sĩ mà sinh vật, Tiến sĩ hóa học của mình nó là cái gì? Cái tiến sĩ vật lý của mình mà mình hiểu được cái gì trong cái vũ trụ này, mình hiểu được cái gì? Mình tưởng mình có cái bằng là mình ngon, đừng nói bằng giả, còn thứ bằng giả còn thâm nữa, tại sao người ta mê cái bằng Tiến sĩ đó là một cái thứ bệnh. Bởi vì có ba cái chuyện rất căn bản liên hệ tới bằng tiếng sĩ mà rất nhiều người không biết:

- Một, tiến sĩ phải là người có một cái kiến thức chuyên môn về một lĩnh vực nào đó đủ để đứng lớp dạy đại học cho mấy sinh viên, nói thẳng là sinh viên nào luôn, đó là cho những sinh viên BA (cử nhân), MA (thạc sĩ) thì mình phải có đủ kiến thức chuyên môn để đứng lớp mình dạy cho mấy cái tên đó mới gọi là Tiến sĩ, kiến thức chuyên môn về lĩnh vực nào đó.

- Thứ hai luận án tiến sĩ của mình nó phải có cái nội dung đột phá, nó phải là một cái phát hiện chứ nó không phải là một sự sao chép mà buồn tẻ vô vị, vô nghĩa, không phải. Phải có sự phát hiện kể cả cái đề tài luận án nó rất là rui bu, nó rất là bình thường.

Thí dụ như mình nói là...tôi ví dụ như bây giờ cái lợi ích của cái vai trò, cái vị trí, lợi ích của cái chuyện mà mình thường ăn táo, thí dụ như vậy, nghe nó rất là thường. Hoặc là ý nghĩa hiểu đạo trong truyện Kiều của cụ Nguyễn Du. Mình nghe là mình thấy nãn rồi. Nhưng nếu đúng là cái bằng, cái luận án thứ thiệt là người ta đọc vô trong đó người ta sẽ thấy ra rất là nhiều cái phát hiện, phát kiến mà xưa giờ người khác không có thấy. Đó cái luận án Tiến sĩ nó phải như vậy, thứ nhất là cái người mà có cái bằng đó họ phải có cái kiến thức chuyên môn về lĩnh vực nào đó, mà cái này phải mở ngoặc mới ghê, phải mở ngoặc nữa, đó là cái kiến thức chuyên môn này phải nói là do tham khảo chứ không phải do copy nha. Tham khảo khác, copy khác.

- Thứ hai là cái bằng luận án Tiến sĩ đó.

- Thứ ba là mình phải có cái khả năng tra cứu, tham khảo cụ thể. Chứ còn Tiến sĩ mà coi như không có xài được computer, Tiến sĩ không có xài được một ngoại ngữ nào hết thì tiến sĩ với ai, tiến sĩ với ai thời này nè. Computer mình có thể dốt, nhưng cũng dốt ở một mức nào đó thôi chứ thời này mà mù tịt computer mà nhất là ngoại ngữ. Cho nên đừng có ham cái tiến sĩ nếu mình không có đáp ứng được ba cái đó. Cho nên tôi nói giả là giả vậy đó. Có nghĩa là mình giàu mình giàu với ai, mình giỏi với ai, mình đẹp với ai, mình khỏe là khỏe với ai. Tất cả là giả, mình chỉ là con giun ở trong cái chậu đất, đường kính một gang tay thôi, một gang, hoặc thậm chí một tấc thôi.

Mình học về cái tiêu đề 12 Xứ để mình thấy cái đó. Nãy giờ tôi nói hết lòng dốc sức tôi nói đó là trong đây một tài liệu giảng về Tam Tướng rất sâu và hay không tả được hay đến mức độ hoang đường, hay lắm luôn, hay lắm luôn. Nhưng mà cái này đặc biệt dành riêng cho hành giả, đặc biệt, thí dụ như nay mai mà trong một cái lớp nhỏ nào đó mà các vị đã qua mấy lớp intensive thì cái phần này là cái phần chúng ta bắt buộc phải quay lại, hay lắm luôn và tôi có lấy note ở trong cái phone của tôi là số giải của 12 Xứ ở trong Bộ Vibhanga, nói sâu về Tam Tướng và 6 Căn để chi ta? Để mai sau mà tôi cần tại cái note, cái note của tôi nó quan trọng lắm. Cái note ở trong cái phone tôi là tinh hoa, tinh hoa một đời đó. Lâu lâu tôi móc nó ra tôi đọc cái này cái kia, đọc bằng cái note. Tôi giữ lại mấy cái link thôi. Thì đặc biệt thí dụ như là cái chú giải bài Kinh đa giới Bahudhātuka Sutta ở trong Trung bộ Kinh, khó có ai ngờ được là cái chú giải của nó nói về vũ trụ quan cái cosmology và về Phật đạo rất là sâu, nó rất là sâu, rất là rộng, đó mà bây giờ mình đọc mà mình không có lấy note làm sao mai một mà mình tìm, ai mà ngờ được cái chú giải mà nói về vũ trụ, nói về Phật đạo lại nằm trong cái phần chú giải của bài Kinh đó ai mà biết, khổ vậy đó.

Thí dụ như bây giờ một cái món bún hay là món đồ khô mà xuống bếp mình tìm thì nó dễ rồi. Còn đấng này cái hộp lúa mạch bây giờ là được để trong cái closet của cái buồng ngủ thì làm sao mà nhớ, rồi mấy cái hộp mà đựng đồ tool, đồ búa, kềm lại để trong cái ngăn kéo của phòng khách làm

sao mà nhớ, nhưng mình không có trách được là bởi vì trong chú giải hay có trường hợp này lắm. Tức là có nhiều khi cái bài kinh đó rõ ràng nếu mà tán rộng ra rất là hay về cái đó. Thí dụ như bài kinh nó nói về 12 Xứ thì giảng rất là sơ sài. Mà trong khi ít bữa sau đó tới chỗ kể chuyện thành Savatthi là cái chỗ đó các Ngài gọi là các Ngài nói một đoạn là các Ngài bèn đưa ra một khúc chú giải rất là sâu, đang nói về Thành Savatthi nhưng tự nhiên các Ngài queo qua đó rất là sâu nha. Còn về lý do thì chúng ta sẽ có dịp nói chuyện với nhau, lý do đó không phải các Ngài ngờ ngẩn, không phải đâu, người ta có lý do đó, có, có lý do rất là sâu. Nhưng mà thôi thì mình chỉ biết như vậy đó là đọc trong chú giải thấy chỗ nào hay là mình phải ghi liền hoặc chụp hình, ghi cái note lại, ghi cái note lại và sẵn trong đây tôi nhớ nhiều tôi nói nhiều, đặc biệt chúng tôi nghiêm giọng, nghiêm mặt. Nghiêm giọng, nghiêm mặt thưa với bà con gần đây nó đang rộ lên phong trào mà sử dụng Chat GPT thì tôi chẳng là gì hết, kêu bằng thằng đi, chẳng là cái thằng gì trên cuộc đời này hết. Nhưng mà từ cái góc độ học thuật thì tôi xin thưa bà con hãy cẩn trọng, đừng tin nó quá, hãy thử đi, thử lãnh vực nào mình biết thì mình thử, coi cái Chat GPT nó đáp ứng được bao nhiêu nha, chứ còn mà...tôi nhấn mạnh lại hãy thử, trước hết hãy thử bằng một lãnh vực nào mà mình biết đó, mình biết giỏi, biết khá, mình thử, chứ còn mà một hai lần mình thấy hay quá rồi xài nó là không có được. Tôi ví dụ nha, như tôi về Mỹ, có một người quen của tôi họ thử. Họ thử đưa cho nó một cái chủ đề, một cái đề tài đó là hãy làm một bài thơ mà kể lại cuộc chia tay của hai người bạn sau 10 năm gặp lại. Thì người nào biết làm thơ mới hiểu là nó chỉ ráp chữ thôi, thứ nhất nó không biết xài điển cố, điển cố nó không biết, cái dạng như ngư lang chức nữ nó không biết. Thứ hai là cái thơ của nó là thơ không có tình, thứ ba nữa là người nào biết viết văn sẽ đồng ý là văn và thơ và nhạc nó đều cần cái thi tính và nhạc tính. Nhạc tính nghĩa là đầu câu văn xuôi nhưng mà có những cái chỗ người ta cần cái đồ, rê, mi, la ngâm trong đầu mình, người viết văn biết cái đó kêu là nhạc tính thì về cái khoảng này Chat GPT tuyệt đối không có làm được. Cho nên tôi quay trở lại nghiên cứu kinh điển cẩn thận nha, nghiên cứu kinh điển cẩn thận, đừng có mà kiêu ngạo con cho nó dịch như là một số sách chú giải, một số sách trong nước bây giờ nè là tôi không biết thuê người không chuyên hay là do thuê, do công cụ Google nó dịch mà đọc vô muốn điếc con rái luôn và thà đọc bản gốc còn dễ hiểu hơn là mấy bản dịch kiểu đó. Cho nên nhớ bao nhiêu nói cho bà con nhiều. Đó là chúng ta, bản thân sự hiện hữu của chúng ta là hiện hữu của 6 Căn, 6 Trần. Thế giới này đang bị quay cuồng trong 6 Căn, 6 Trần và hết lượt này đến lượt khác, chúng ta bị lừa dối trước hết là bởi chính mình, bởi thiên nhiên, bởi xã hội, bởi đất nước và sau cùng là chúng ta bị lừa dối bởi những thành tựu khoa học mà chỉ cần thiếu một chút tỉnh táo thôi là chúng ta trở thành con rối, trở thành con chuột bạch cho người khác. Chuyện đó là chuyện tuyệt đối không nên để nó xảy ra. Tôi đang giảng về 12 Xứ mà tôi đem tùm lum ba cái chuyện Chat GPT để tôi nói cho bà con biết đừng có tưởng là cái đó xài được, cẩn thận cái đó nha. Và tùy chuyện, và cái thế giới này nó dễ sợ lắm, thế giới ảo ngày một trở nên ảo diệu và nguy hiểm hơn, ba cái trò game, ba cái phim ảnh, tất cả những cái kỹ xảo, công nghệ rất là đáng ngại nha, mình dùng nó là dùng con dao hai lưỡi đó, bà con phải cẩn thận cái đó và tôi nhắc lại chúng ta đang quay cuồng trong cái thế giới mù mịt của 12 Xứ. OK chúc các vị một ngày vui.